

Передмова

Більшість пригод, описаних у цій книзі, взяті з життя. Одна чи дві з мого власного досвіду, а інші від хлопців, що вчилися зі мною у школі. Гек Фінн списаний з натури. Том Соєр теж, але не з однієї людини — у ньому поєднані риси характерів трьох хлопчиків, яких я знав, і тому цей образ є збірним елементом в архітектурі тексту.

Дивні забобони, описані в цій історії, були поширені серед дітей і чорношкірих рабів на Заході в період написання цієї історії — тобто тридцять чи сорок років тому.

І хоча задум моєї книги — це розважити хлопчиків і дівчаток, я сподіваюсь, що й дорослі не знехтують нею. Адже мій план полягає в тому, щоб спробувати лагідно нагадати їм, ким вони і самі були колись, що вони відчували, як думали, як розмовляли і в які пригоди колись потрапляли.

Автор
Гартфорд, 1876

Розділ І

— ТОМЕ!

У відповідь — тиша.

— ТОМЕ!

У відповідь — тиша.

— Та куди ж поділося це хлопчисько? ТОМЕ!

У відповідь — тиша.

Старенька зняла окуляри та обвела поглядом кімнату. Потім повернула окуляри на місце і виглянула з-під них. Вона дуже рідко дивилась ЧЕРЕЗ них, аби знайти таку дрібницю, як хлопчик. Ці окуляри були її парадною парою, гордістю її серця

і використовувалися для «краси», а не для роботи. Так само, як через ці окуляри, старенька могла дивитися через пічні заслінки. На долю секунди вона розгубилася, а тоді сказала не агресивно, але достатньо гучно, щоб навіть меблі її почули:

— Ну якщо я до тебе доберуся, то...

Вона не закінчила, бо саме в той момент нахилилася і почала гатити віником під ліжком, переводячи подих після кожного удару. Але зачепити їй вдалося лише кота.

— Ну і хлопчисько! Ніколи таких не бачила!

Старенька рушила до дверей, стала в проході і почала виглядати його поміж кущів помідорів і дурману, що простягалися городом. Тома ніде не було. Вона підвищила голос, аби його було чути якнайдалі, і крикнула:

— ТОМЕ-Е-Е-Е!

Легкий шум почувся позаду неї. Старенька повернулася і тієї ж миті схопила за барки юного хлопчика, що збирався втекти.

— Ага! Мені слід було зазирнути до цієї шафи! Ти що в ній робив?

— Нічого.

— Нічого! Подивися на свої руки! На свій рот! Що ЦЕ таке?

— Не знаю, тітонько!

— А я знаю! Це — джем, ось що це! Сорок разів я тобі казала: «Якщо ти не облишиш той джем, я з тебе шкуру здеру». А ну дай-но мені різку.

Різка зависла у повітрі — небезпека наближалася.

— Ой, тітко! Позаду вас, обережно!

Старенька перелякано обернулася, схопившись за спідницю. Хлопчина ж миттєво зірвався з місця, метнувся на височенний дерев'яний паркан і зник за ним.

Його тітонька Поллі завмерла на секунду, а потім тихо засміялася.

— Ну й хлопчисько, невже я ніколи нічому не навчуся? Хіба ж він мало дурив мене? Чому я ще не звикла до цих витівок? Але старого, мабуть, найлегше надурити. Як

то кажуть, старого пса новому не навчиш. Але ж боже мій, він завжди придумує щось нове — два дні мине і хто його зна, що він утне? Він наче знає, що може досхочу знущатися з мене, а коли я розсерджуся, то враз втече або розвеселить мене. Я заспокоюся і не зможу дати йому прочуханки. Я не виконую свої обов'язки стосовно цього хлопчика, бачить бог. Пожалієш різку — розпестиш дитя, як написано у Святому Письмі. Знаю точно, я грішу і страждаю за нас обох. Та в ньому біс сидить, хай бог милує! Нещасне єдине дитя моєї покійної сестри. Рука не підіймається відшмагати його. Совість мене мучить, коли дозволяю йому пустощі. Але моє старе серце крається щоразу, коли його караю. У Біблії написано, що не проходить і двох днів, як чоловік, народжений жінкою, потрапляє в халепу, і я з цим згодна. По обіді він знову байдикуватиме, і завтра мені доведеться покарати його — поставлю до роботи. Дуже важко змусити його працювати по суботах, коли

всі хлопці відпочивають. Він страшно ненавидить працювати, але я ПОВИННА виконати один із моїх обов'язків, бо ж інакше згублю дитину.

Том і справді бив байдики і дуже добре провів час. Він повернувся додому саме вчасно, щоб допомогти маленькому слугі Джиму нарубати свіжих дров на завтра і наколотити трісок на багаття — а точніше, щоб розповісти йому про свої пригоди, поки той виконував три чверті всієї роботи. Молодший брат Тома (а точніше, зведений брат) Сід вже виконав свою частину роботи (зібрав гілки). Сід був тихим хлопчиком і ніколи не потрапляв у халепи.

Поки Том вечеряв (і, за можливості, цупив цукор) тітка Поллі ставила йому хитрі запитання, щоб упіймати «на гарячому». Як і більшість простодушних людей, вона свято вірила, що обдарована темним вмінням проникати у таємничі глибини дитячої психіки. Старенька вважала, що в її примітивних запитаннях прихований глибокий сенс.